

OTÁZKY A ODPOVĚDI

Obsah:

1. Kde jsou počátky rusko-ukrajinského konfliktu?
2. Jak a proč proběhla anexe Krymu v roce 2014?
3. Jak na anexi Krymu reagoval západní svět? Jak Česká republika?
4. Jak se vyvíjela situace na východě Ukrajiny?
5. Jaké byly v posledních letech vztahy mezi Západem a Ruskem?
6. Co předcházelo zahájení invaze na Ukrajinu? Jak byla ze strany Ruska zdůvodněna?
7. Jak svět zareagoval na invazi na Ukrajinu?
8. Jak reagovali občané Ruska na zahájení invaze na Ukrajinu?
9. Kdo je Vladimir Vladimirovič Putin, jaká je jeho minulost?
10. Kdo je současný ukrajinský prezident Volodymyr Zelenskij, jaká je jeho minulost?
11. Jakou roli hraje v rusko-ukrajinském konfliktu propaganda?
12. Co se odehrávalo na území Ukrajiny ve 20. století? Kdy a za jakých okolností vznikla dnešní Ukrajina?

1. Kde jsou počátky rusko-ukrajinského konfliktu?

Prapůvodem konfliktu je ruské přesvědčení, že Ukrajina patří neodmyslitelně do ruské sféry vlivu a nemá sama právo rozhodovat o svém geopolitickém směřování. Odtud pocházejí i teze, že Ukrajina není skutečným státem, teze o nepřekonatelných rozdílech mezi západní a jihovýchodní Ukrajinou či o amerických a jiných agentech v kyjevské vládě, kteří se snaží připojit Ukrajinu k EU, aby tak oslabili Moskvu. Kreml právě s tímto narativem o tzv. vnější kontrole velmi rád operuje, a to jak ve svých médiích, tak ve veřejných prohlášeních politiků a diplomatů.

Tato argumentace ovšem opomíjí fakt, že za více než třicet let ukrajinské samostatnosti se **velká část tamějšího obyvatelstva s Ukrajinou jako samostatným státem identifikovala**, což ostatně potvrdilo i referendum o vzniku státu v prosinci 1991, kdy se většina obyvatel, včetně těch na východě země či na Krymu, vyslovila pro nezávislost na tehdy ještě sovětské Moskvě. Souboj identit ale není až tolik regionální. Jde spíše o konflikt mezi sovětskou a modernější mentalitou.

Na podzim roku 2013 odmítl tehdejší ukrajinský prezident Viktor Janukovyč pod tlakem Ruska podepsat asociační dohodu s EU. Značná část obyvatelstva vnímala tento krok jako důkaz, že se Ukrajina vydá ruskou, autoritářskou cestou spojenou s korupcí a velkými sociálními rozdíly. Na kyjevském centrálním náměstí Majdan Nezaležnosti (náměstí Nezávislosti) se shromáždily **tisíce protestujících**. Obsadili radnici a Dům odborů, vybudovali zde stanová města a barikády. Pokus policejních těžkooděnců vyhnat demonstranty počátkem prosince 2013 neuspěl. Parlament za účelem zastrašení obyvatel a posílení kontroly úřadů schválil tzv. diktátorské zákony, které kriminalizovaly prakticky každého účastníka protestů.

Vyvrcholení konfliktů přišlo v únoru 2014. Když demonstrující odrazili za cenu několika **desítek mrtvých** další útok policie, v parlamentu se rozpadla vládní koalice, která odvolala tehdejšího prezidenta Janukovyče z postu. Viktor Janukovyč ze země

uprchl do Ruska, kde žije pod kremelským protektorátem dodnes. V Moskvě byl Majdan (respektive revoluce důstojnosti, jak ji nazývají sami Ukrajinci) vnímán jako pokus o odtržení z ruské sféry vlivu s následnou hrozbou vstupu do EU a NATO.

2. Jak a proč proběhla anexie Krymu v roce 2014?

Události na Krymu v roce 2014 byly **přímým důsledkem předcházející krize na Ukrajině**. V únoru toho roku obsadili krymský parlament a budovu místní vlády neoznačení vojáci. Ruský parlament schválil 1. března 2014 záměr prezidenta Vladimira Putina nasadit na Krymu vojáky kvůli údajně potřebě chránit životy Rusů na poloostrově. Nový šéf autonomní vlády na Krymu Sergej Aksjonov – známý proruský vůdce z kriminálního podsvětí – po rozhodnutí ruského parlamentu oznámil, že převzal kontrolu nad bezpečnostními silami, a požádal Putina o pomoc. **Ruská armáda poté nad Krymem postupně převzala kontrolu. Putin ještě 4. března tvrdil, že na Krymu neoperují ruští vojáci**, později však uvedl, že připojení poloostrova k Rusku **napomohli vojáci ruských speciálních sil**. Ti byli následně ruským prezidentem Putinem oceněni za zásluhy při tzv. Krymské operaci.

Pro připojení Krymu k Rusku se 16. března v tzv. referendu vyslovilo 96,8 procenta hlasujících (volební účast činila 83,1 procenta). **Hlasování se na Krymu uskutečnilo pod dozorem ruských vojáků** a jeho výsledky jsou – i s ohledem na skladbu místního obyvatelstva – jen stěží uvěřitelné. Toto **nelegální referendum** odporovalo jak místní krymské ústavě a statusu autonomního celku, tak ústavě Ukrajiny. Krymský parlament v reakci na výsledek tzv. referenda, které odmítly USA i EU a zbytek mezinárodního společenství, následující den **vyhlásil nezávislost Krymu a požádal o připojení k Rusku**. 18. března Putin podepsal v Kremlu s představiteli Krymské republiky a Sevastopolu smlouvu o vstupu obou subjektů do Ruské federace.

3. Jak na anexi Krymu reagoval západní svět? Jak Česká republika?

Západ vzápětí uvalil na krymskou administrativu i Rusko **zásadní sankce**. Ty se ještě dále rozšířily po sestřelení malajského letadla MH17. Na sankční seznam EU se postupně dostali **ruští politici či šéfové firem**, kteří mají na základě sankcí zákaz cestovat do unijních zemí. Kromě toho je jim i firmám zmrazen veškerý majetek v zemích EU. Unie uplatňuje rovněž **hospodářské sankce vůči některým sektorům ruské ekonomiky**. Zaměřené jsou na banky a finančnictví, určité oblasti energetiky a obrany a na zboží, které by mohlo být využito k vojenským účelům. Rusko bylo v roce 2014 také vyřazeno ze skupiny nejvyspělejších ekonomik G8.

Anexi Krymu Ruskem **dodnes právně neuznává drtivá většina států světa** (včetně ČR), návrat ztraceného území slibuje svým občanům i Kyjev. Česká vláda podpořila společný přístup EU k sankcím vůči Rusku. Odlišný názor na situaci měl však od začátku prezident Miloš Zeman, který ještě v září 2014 například zpochybňoval přítomnost ruských vojáků na Krymu, rozporoval také smysl sankcí. V roce 2018 pak při vystoupení ve Štrasburku před Parlamentním shromážděním Rady Evropy označil anexi Krymu za „fait accompli“, tedy za tzv. hotovou věc. Kyjev a Moskva by se podle něj měly dohodnout na kompenzaci, ať v penězích či v ropě a plynu. Jeho nápad tehdy rozhořčeně odmítly jak Kyjev, tak i Kreml.

Nicméně **česká vláda jako hlavní garant zahraniční politiky od počátku v této krizi vystupuje konzistentně** a dává jasně najevo, že nebude tolerovat ani porušování mezinárodního práva, ani přepisování hranic na evropském kontinentě ve 21. století.

4. Jak se vyvíjela situace na východě Ukrajiny?

Ve východní části Ukrajiny ve městech Doněck, Luhansk, Dněpropetrovsk (dnes Dnipro) a Charkov začaly počátkem dubna 2014 **demonstrace proruských radikálů**, které přerostly v potyčky s policií, v okupaci správních budov a **boje mezi ukrajinskou armádou a tzv. proruskými separatisty** podporovanými ruskými tajnými službami a následně i ruskou armádou.

Po vyhrocených pouličních bojích a získání kontroly nad klíčovými administrativními objekty **vyhlásili separatisté v Doněcku vlastní tzv. republiku**. V několika městech propukly boje a přestřelky, na sérii útoků začaly reagovat ukrajinské policejní

i armádní jednotky. V květnu 2014 se v separatisty pořádaných „referendech“ v Luhanské a Doněcké oblasti údajná většina obyvatel vyslovila pro nezávislost. **Kyjev i západní země označily plebiscity za nelegální**, protože odporovaly jak ukrajinské ústavě, tak pravidlům regulérního hlasování bez transparentnosti a legitimacy v podobě sčítání hlasů.

Po setrvalých bojích mezi tzv. proruskými separatisty a ukrajinskou armádou bylo na území východní Ukrajiny zabírajícím přibližně třetinu správních celků Doněcké a Luhanské oblasti **vyhlášeno příměří na základě takzvaného minského mírového procesu**, který vyústil v podpis dvou mírových smluv ze září 2014 a února 2015.

Klid zbraní byl ale od počátku porušován, což platilo i v dalších letech nikým nevyhlášeného konfliktu. Boje mezi ukrajinskou armádou a separatisty podporovanými Ruskem probíhají v oblasti dodnes. Konflikt podle Kyjeva **připravil o život více než 15 000 lidí, z toho zhruba čtvrtinu tvoří civilisté**. Podle mezinárodního společenství se bojů na straně separatistů od doby konání klíčových bitev účastní ruští vojáci a separatisté dostávají z Ruska i zbraně a sofistikovanou vojenskou techniku, což Moskva do posledního momentu popírala.

Z ruské strany se řešení konfliktu na východě Ukrajiny ukázalo jako neuspokojivé a dlouhodobě neudržitelné, protože Putinův režim nemohl skrze tzv. separatistická území dostatečně silně manipulovat děním v Kyjevě, což dalo záminku pro uznání těchto entit a následné rozpoutání plnohodnotného vojenského konfliktu proti vládě v Kyjevě.

5. Jaké byly v posledních letech vztahy mezi Západem a Ruskem?

Vztahy mezi západními zeměmi a Ruskem se v posledních letech ocitly **na bodu mrazu**. A to nejen kvůli současné situaci na Ukrajině, okupaci Krymu v roce 2014 a konfliktu na východě země. USA, Velká Británie a země Evropské unie na jedné straně a Rusko na straně druhé si v důsledku mnoha kauz navzájem vypověděly desítky diplomatů ze svých zemí a uvalily na sebe nespočet sankcí.

Velký konflikt nastal po skandálu kolem hackerských útoků a **údajného vměšování Ruska do amerických prezidentských voleb** v roce 2016, v nichž republikán Donald Trump zvítězil nad demokratickou kandidátkou Hillary Clintonovou. Bývalý prezident Barack Obama vyhlásil nové protiruské sankce a USA tehdy také vypověděly 35 ruských diplomatů. Z vměšování do amerických prezidentských voleb obvinily USA Rusko i po volbách v roce 2020.

Výrazné ochlazení vzájemných vztahů vyvolala v roce 2018 **otrava bývalého dvojitého agenta Sergeje Skripala** a jeho dcery ve Velké Británii. Z pokusu o vraždu byli usvědčeni příslušníci ruské vojenské rozvědky GRU. Velká Británie a její spojenci z takřka tří desítek zemí (včetně ČR) následně vyhostili přes 150 diplomatů, Rusko reagovalo zrcadlově.

Ačkoliv je Česká republika v konkrétních krocích vůči Rusku rozhodná, **situaci u nás komplikují někteří proruský orientovaní politici**. Mezi ně patří i prezident Miloš Zeman nebo například bývalý prezident Václav Klaus, kteří se snaží zpochybňovat rétoriku západních zemí, důkazy o zapojení Ruska ve výše zmíněných kauzách a do nedávna i ruskou invazi na Ukrajinu. Konec nadějí na záchranu vzájemných vztahů však způsobilo v roce 2021 odhalení českých bezpečnostních složek, že **do výbuchu muničního areálu ve Vrbětích v roce 2014 byli zapojeni příslušníci ruské tajné služby GRU**. Kauza vedla ke vzájemnému vypovídání diplomatů, solidárně s ČR vyhostilo několik Rusů také Slovensko či pobaltské státy a Rumunsko. Rusko pak následně zařadilo Česko a USA jako jediné na nově vytvořený seznam zemí, které nejsou přátelské.

6. Co předcházelo zahájení invaze na Ukrajinu? Jak byla ze strany Ruska zdůvodněna?

V posledních měsících se **kolem hranic s Ukrajinou začaly hromadit ruské vojenské síly**. Na začátku února letošního roku Rusko oznámilo i společné vojenské cvičení s běloruskou armádou u bělorusko-ukrajinské hranice, která je relativně blízko ukrajinského hlavního města Kyjeva. **Západní země se snažily přimět Vladimira Putina k diplomatickému řešení**, na konci minulého roku s ním byl ve spojení americký prezident Joe Biden, v Moskvě s ním v únoru jednal i francouzský prezident Emmanuel Macron. Západní tajné služby ale průběžně přinášely informace, že Rusko se chystá k vojenskému útoku. **V říjnu se začala stupňovat rétorika ruské propagandy** a začaly se objevovat narativy, že Ukrajina se chystá k útoku, plánuje provokace a teroristické útoky. Vladimir Putin dokonce označil chování ukrajinské vlády k ruskému obyvatelstvu za genocidu. **Ruský**

režim v rámci své propagandy mluví o Ukrajině jako o státu řízeném nacisty a využívá reminiscencí na druhou světovou válku.

21. února se členové ruské bezpečnostní rady vyslovili pro uznání nezávislosti povstaleckých republik na východě Ukrajiny. Vladimir Putin poté podepsal výnosy uznávající jejich nezávislost a s jejich vůdci podepsal smlouvy, na jejichž základě nařídil ruské armádě, aby v regionech Ukrajiny zahájila „mírovou misi“. Nakonec se potvrdily i ty nejhorší obavy západních zemí a **Rusko 24. února zahájilo útok na Ukrajinu**. Ruský prezident Vladimir Putin mimo jiné řekl, že Rusko bude usilovat o demilitarizaci a „denacifikaci“ Ukrajiny.

7. Jak svět zareagoval na invazi na Ukrajinu?

Západní země jednotně **odsoudily ruskou agresi** a již po uznání samostatnosti povstaleckých republik se shodly na doposud největších sankcích vůči Rusku. Ty postupně dále rozšiřují. **Sankce míří například na ruský bankovní trh, energetiku, dopravu či obchod**. Na sankčním seznamu figurují dvě desítky vysoce postavených činitelů, evropský blok **zmrazil i majetek prezidenta Vladimira Putina** a ministra zahraničí Sergeje Lavrova. Postihy se dále týkají více než tří stovek poslanců dolní komory ruského parlamentu, kteří hlasovali pro uznání nezávislosti separatistických regionů na východě Ukrajiny. V některých otázkách, jako je například uzavření vzdušného prostoru nad Ukrajinou, ale shoda nepanuje.

Naprostá většina evropských zemí, včetně ČR, **podporuje Ukrajinu materiálně – dodávají humanitární pomoc, léky a zdravotnické prostředky, ale i zbraně**. Pro poskytnutí zbraní se po otálení rozhodlo i Německo či dosud neutrální státy jako Švédsko a Finsko.

Na mnoha místech světa se po začátku invaze konaly demonstrace na podporu Ukrajiny, v Berlíně se sešlo až půl milionu lidí, v Praze 80 000. Protesty proti ruské invazi se konaly například i v Istanbulu.

Obyvatelé evropských zemí také vyjadřují velkou solidaritu, prostřednictvím neziskových organizací shromažďují finanční prostředky a pomáhají uprchlým ukrajinským občanům.

8. Jak reagovali občané Ruska na zahájení invaze na Ukrajinu?

I v Rusku jsou odvážní občané, kteří vyjadřují svůj nesouhlas s invazí. Protestovalo se již ve více než 100 ruských městech. **Ruské bezpečnostní složky postupují vůči demonstrantům mimořádně brutálně**. Úřady demonstrace nepovolují pod záminkou pandemických opatření či obav o bezpečnost. Proti vojenskému tažení na Ukrajině se ozvali i čtyři poslanci Státní dumy. Velká část ruských občanů však žije v zajetí všudypřítomné ruské propagandy nebo ve strachu.

Režim násilně potlačuje veškeré aktivity vůči Kremlu. Před parlamentními volbami v roce 2021 vstoupil v platnost zákon, který zakazuje poslaneckou kandidaturu členům organizací prohlášených za extremistické či teroristické, čehož režim využil k zákazu některých opozičních stran. Dvoutřetinovou většinu ve Státní dumě si udržela vládní strana Jednotné Rusko, podle opozice volby provázela řada nesrovnalostí, či přímo podvodů. Vlna protestů se zvedla i po zatčení a odsouzení opozičního předáka Alexeje Navalného v roce 2021.

Na přelomu července a srpna 2019 se v Moskvě konaly největší demonstrace od let 2011 a 2012, kdy se Vladimir Putin vracel do prezidentské funkce. Protesty vyvolal zákaz kandidatury některých opozičních politiků v regionálních volbách. Demonstrace byly násilně potlačeny a téměř 3000 lidí bylo zatčeno.

9. Kdo je Vladimir Vladimirovič Putin, jaká je jeho minulost?

Rodák z Leningradu vystudoval práva a **hned po studiích začal pracovat pro KGB**. V letech 1985–1990 působil na výzvědné depozitáře v Drážďanech, kde zažil také pád komunismu. Po návratu do Petrohradu **pracoval pro nového primátora Anatolije Sobčaka**. Uplatnil svou znalost němčiny a vedl oddělení pro zahraniční obchodní spolupráci.

Poté, co jeho patron prohrál v roce 1996 volby, se přestěhoval do Moskvy, kde nejdříve pracoval v kontrolním odboru Kremlu

a později byl jmenován šéfem kontrarozvědky FSB. Končící prezident Boris Jelcin si ho v roce 1999 vybral za nástupce a jmenoval ho premiérem. Jeho popularitě výrazně napomohl vpád čečenských radikálů do Dagestánu a výbuchy obytných domů v Moskvě, kdy mohl vystoupit jako zastávce tvrdé ruky. V té době zastupoval odstoupivšího Jelcina. Opozice se nestihla zorganizovat a do té doby málo známý politik získal v následujících prezidentských volbách téměř 53 procent hlasů.

V prvních letech v prezidentské funkci provedl reformu, která snížila daně a zjednodušila systém jejich odvodů, což vedlo k rozvoji podnikání. Současně Putin výrazně zredukoval vliv oligarchů, především těch, kteří vlastnili média. Dostal pod kontrolu téměř všechny televizní kanály a postupně i velká vydavatelství. Na klíčových státních postech se začali objevovat jeho přátelé z Petrohradu a KGB. Ti, kteří oficiálně nevstoupili do politiky, rychle zbohatli coby podnikatelé. Nicméně v Putinových prvních dvou funkčních obdobích vzrostly reálné příjmy obyvatel více než dvakrát a úroveň chudoby klesla na polovinu, což zajistilo jeho popularitu a stabilitu režimu. Mezi lety 2008 a 2012 si vyměnili křesla s Dmitrijem Medveděvem a působil jako premiér. Další rošáda se uskutečnila v roce 2012, kdy se opět vrátil do Kremlu. To ovšem vyvolalo u části Rusů rozhořčení. Během zimy 2011–2012 proběhla celá řada masových demonstrací v Moskvě a dalších velkých městech. Hnutí se ale postupně vyčerpalo a i vinou represí se prakticky rozpadlo. Výsledkem bylo další utažení kontroly nad médii a diskreditační kampaň proti opozici, včetně soudních procesů.

V roce 2018 byl opět zvolen do funkce a mandát by mu měl vypršet v roce 2024. Loni v lednu ale Putin podepsal zákon, který mu umožní ještě dvakrát kandidovat na post hlavy státu. Právní předpis vychází z navržených úprav ústavy, které Rusové odhlasovali v referendu v roce 2020. Prezident je v Rusku volen na šest let a poslední volby se uskutečnily v roce 2018, Putin tak může být prezidentem až do roku 2036, kdy by mu bylo 83 let a měl by za sebou 36 let u mocenského kormidla. Tím by překonal i komunistického diktátora Josifa Stalina, který byl u moci 26 let, ale ještě by se nevyrovnal caru Petrovi Velikému, který vládl 42 let.

10. Kdo je současný ukrajinský prezident Volodymyr Zelenskyj, jaká je jeho minulost?

Ukrajinský prezident, podnikatel a bývalý populární bavič Volodymyr Zelenskyj se narodil v lednu 1978 v židovské rodině v průmyslovém městě Kryvyj Rih.

V roce 2019 se svezl na vlně veřejné nespokojenosti se zkorumpovanou politickou elitou Ukrajiny a v druhém kole voleb porazil dosavadního prezidenta Petra Porošenka. Hned po svém nástupu do funkce označil za svou hlavní prioritu zastavení bojů na východě Ukrajiny.

Zelenskyj je zakladatelem a majitelem televizní a produkční společnosti Kvartal 95, která vytvořila populární komediální seriál Sluha národa. V něm hrál tento oblíbený komik obyčejného učitele historie Vasyly Holoborodka, jehož osud katapultoval do prezidentského křesla poté, co se na internetu rozšířilo studentské video, v němž kritizuje zkorumpovanost úřadů. V březnu 2018 si také Zelenskyj nechal zaregistrovat politickou stranu pojmenovanou podle seriálu – Sluha národa.

Seriál se vysílal v letech 2015–2019 na televizi 1+1, za kterou podle ukrajinských médií stojí vlivný ukrajinský oligarcha Ihor Kolomojskyj. Právě vztah s tímto podnikatelem byl Zelenskému před volbami vyčítán. Kontroverzní ukrajinský oligarcha je jedním z nejbohatších Ukrajinců. Jakoukoli závislost na politických názorech či penězích Kolomojského ale Zelenskyj popírá.

11. Jakou roli hraje v rusko-ukrajinském konfliktu propaganda?

Řada mediálních analytiků se shoduje na tom, že ruská invaze na Ukrajinu vlastně začala v médiích. Že se stala oním pomyslným „větrákem“, který velmi cíleně a usilovně rozdmýchal uhlíky, které začaly hořet a způsobily válečný „požár“ na Krymu a na východní Ukrajině. Ruský válečný zpravodaj Arkadij Babčenko na rovinu říká, že nebyť vysílání velkých ruských televizí, válka na Ukrajině neexistuje.

Vliv státem ovládaných televizních stanic je v Rusku enormní. Jsou bohaté a profesionálně vedené, atraktivita jejich nepolitických programů je obrovská. Mají velkou sledovanost a pro Rusy zůstávají primárním zdrojem informací.

Kreml kontroluje největší ruské celostátní televizní kanály a do svých médií investuje čím dál více peněz. Na úpravě skutečnosti se navíc zdaleka nepodílejí jen novináři, podle dostupných informací jde skutečně o koordinované akce zahrnující novináře, ozbrojence, politiky i experty. Jako příklad můžeme uvést údajné letecké snímky sestřelení letu MH17, které byly oficiálně prezentované ruským ministerstvem obrany a potvrzené řadou „leteckých expertů“ a u kterých bylo záhy prokázáno, že byly upravené v grafickém programu. Experti prezentují vymyšlené expertízy, novináři je přebírají, politici navazují ostrými výroky a státem ovládaná média pak celou věc přenášejí do mediálního prostoru.

Sklon využívat některé formy propagandy mají ve válečném stavu i ukrajinská média. Emoce jsou obrovské, stejně jako poptávka po jednoduchých černobílých šablonách. Přístupy obou zemí jsou ale nesrovnatelné.

12. Co se odehrávalo na území Ukrajiny ve 20. století? Kdy a za jakých okolností vznikla dnešní Ukrajina?

Po skončení první světové války se současné ukrajinské území ocitlo mezi čtyřmi státními celky: SSSR, Polskem, Rumunskem a Československem. Od konce 20. let Ukrajinu těžce postihovala násilná kolektivizace, následoval velký hladomor a zničení ukrajinské elity. Komunistickým režimem vyvolaný **hladomor z počátku 30. let**, uznáný některými zeměmi jako genocida, podle odhadu historiků způsobil v celém Sovětském svazu **smrt až deseti milionů lidí**.

Ukrajíně zasadila další úder druhá světová válka, ve které část Ukrajinců marně hledala oporu proti sovětskému režimu na německé straně. Na Ukrajině byl ale zaveden nacistický okupační režim, provázený vražděním Židů, komunistických funkcionářů a dalších skupin obyvatel.

Válečné zvraty nakonec vedly k připojení některých území ztracených po první světové válce. Podoba ukrajinského státu byla na dalších 60 let dokončena **v roce 1954, kdy Nikita Chruščov daroval Ukrajincům Krym** u příležitosti 300. výročí připojení Ukrajiny k Rusku.

V souvislosti s rozpadem SSSR **vyhlásila v srpnu 1991 Ukrajina nezávislost**, kterou 1. prosince 1991 odhlasovali voliči v referendu. Prvním prezidentem nezávislého státu byl zvolen Leonid Kravčuk, který získal 61,59 procenta hlasů.

Odpovědi vypracovali:

Roksolana Dryndak, projektová asistentka, Výzkumné centrum AMO

Pavel Havlíček, analytik Výzkumného centra AMO

Ondřej Kundra, zástupce šéfredaktora týdeníku Respekt

Ondřej Soukup, redaktor Hospodářských novin

Josef Pazderka, šéfredaktor serveru Aktuálně.cz

Odkazy:

Konšpiratori.sk – seznam dezinformačních webů

<http://www.konspiratori.sk>

Manipulátoři.cz – dokumentace falešných zpráv a jejich vyvracení

<http://www.manipulatori.cz>

Bellingcat – skupina nezávislých investigativních novinářů objasňující dezinformace.

<https://www.bellingcat.com/>

Doporučená literatura:

KUNDRA, O.: Novičok nebo kulka: Jak umírají Putinovi kritici. Praha: Paseka, 2021.

KUNDRA, O.: KUNDRA, O.: Putinovi agenti. Praha: Bizbooks, 2016.

POMERANTSEV, P.: Nic není pravda a všechno je možné: Surreálné srdce nového Ruska. Praha: Dokořán, 2016.

MYERS, L., S.: Nový car: vzestup a vláda Vladimira Putina. Praha: Argo, 2016.